

Základ demokracie: slobodná kritika a verejná kontrola

- ♥ *V poznaní pravdy, v mravnom poriadku, v účinnej láske máme už v tomto živote podiel na večnosti... Humanita sa snaží upraviť pomery zákonom a systémom... V demokracii nesmie byť človek človeku prostriedkom, ale spolupracovníkom vo vzájomnej službe.*
- ♥ *Vo všetkom, i v politike, záleží na hodnote celého človeka, na úrovni spolupráce a spoluzodpovednosti.*
- ♥ **Pravdivosť – to je tajomstvo sveta a života, to je sviatosť náboženská i mravná.**

- ♣ *Učiteľ – to nie je len učiť, ale aj učiť sa... Reformovať výchovu, to neznamená len zdokonaľovať didaktiku v škole, to znamená reformovať život aj nás dospelých: my sme pôda, z ktorej rastú nové generácie, záleží veľmi aj na nás, či budú lepšie alebo šťastnejšie... Učiac sa sám, stále sa musím učiť. Škola je štát v malom... Škola vychováva budúce generácie a vlastne preto spravuje spoločnosť...*
- ♣ *Škola má dieťa vychovávať v presvedčení, že veda, poznanie pravdy je veľká, ohromná mravná sila, ktorú všetci uznávame.*
- ♣ *Každé vyučovanie nemá iba dávať vedomosti, ale má naučiť metóde. Pri každom učení je postup, metóda, hlavnou vecou. Nielen čo, ale ako sa to robí. Privykať dieťa metóde.*
- ♣ *Naučiť sa myslieť – to je najlepšia príprava pre život... Ide o to, mať ten správny smer, ten zvyk, nútiaci človeka správne myslieť, postupovať k harmónii a jednotnosti.*
- ♣ *Človek zabudne takmer všetko, čo sa v škole učil, iba záujem vhodne povzbudený trvá a učí ho pozorovať veci.*
- ♣ *Doktorské skúšky a tituly, učenosť, nezaručujú slušnosť, čestnosť ani statočnosť. Mne nesmrteľnosť plynie z bohatosti a hodnoty ľudského života, ľudskej duše. Nedokážem si predstaviť, že by taká krásna a jemná vec, akou je myslenie, poznávanie, zbožnosť, mravné úsilie, vnímanie krásy, celá vzdelanosť, že by sa to mohlo stratiť, že by to malo byť k ničomu. Náboženstvo je praktické, životné v hlbokom zmysle slova. Nie je dostatočne definované svojimi dogmami, ani obradmi, ani svojou históriou, ale pochopením svojej podstaty a tou je vedomie závislosti človeka na Bohu... Náboženstvo je dôverou a nádejou, živí túžbu po poznaní a múdrosti. Človek sám sebe, človek človeku, je hodnotnejší ako bytosť duchovná... Boh je hlavným a prvým predmetom nášho myslenia, poznávania a usilovania. Boh a duša. Jedno súvisí s druhým. Duša a Boh to je pravý smer života... Duša a hmota nestoja proti sebe. Duša, telo i hmota, celá skutočnosť sú nám dané pre poznanie. Dušu i hmotu máme viesť k vyššej dokonalosti.*
- *Nad všetko má platiť: pracovať. Iba prácou sa človek stáva osobnosťou, charakterom, stáva sa samostatným. Bez práce nemáme nikdy dost dôvery v seba. Prácou sa vyrovnávame s vrodenu násilnosťou. Láska k blížnemu, to je práca, aj láska je prácou...*
- *Ak chce študent pracovať pre národ, najlepšie urobí, ak bude pracovať pre seba, to znamená, aby sa svedomito pripravoval svoje povolanie. Netreba si lámať hlavu, čím prospejeme národu najlepšie. Ak študuješ medicínu, prospeješ národu najlepšie, ak budeš dobrým a svedomitým lekárom. Ty zase národu prospeješ, ak budeš dobrým učiteľom...*
- *Poznávanie je mravná povinnosť, podobne ako láska a služba blížnym... Každá pravda je alebo raz bude dobrá pre život... Pravda nie je nikdy v rozpore s mravnosťou... Dobre pozorovať a poznávať – na to je potrebná láska... Bez lásky a bez pravdy nemôže človek poznať človeka... V poznaní pravdy, v mravnom poriadku, v účinnej láske máme už na tomto svete podiel na večnosti.*
- *Dobrý program je dobrá vec; ale okrem toho musí byť preň čestný, statočný a múdry človek, ktorý má odvahu k zodpovednosti... Dobrého je v systéme sveta viac; ale to zlé cíti človek silnejšie.*

Tomáš Garrigue MASARYK (7. 3. 1850 – 14. 9. 1937)

(dmj)

